

RECENZII

KAENNEL, M., SCHWEINGRUBER, F.H., Multilingual Glossary of Dendrochronology. Terms and Definitions in English, German, French, Spanish, Italian, Portuguese and Russian (Glosar multilingv de dendrocronologie. Termeni și definiții în limbile engleză, germană, franceză, spaniolă, italiană, portugheză și rusă), Eidgenossische Forschungsanstalt fur Wald, Schnee und Landschaft, Birmensdorf. Paul Haupt. Bern, 1995, 467 pg., 134 fig.

Într-o lucrare extrem de accesibilă sunt formulate în șapte limbi definițiile a 351 de termeni de specialitate din domeniul dendrocronologiei. Lucrarea se întinde pe parcursul a 467 de pagini, în care se găsesc 84 de diagrame și 50 de fotografii în alb-negru, ceea ce face extrem de ușoară înțelegerea termenilor cu care se lucrează. În afara termenilor specifici dendrocronologiei, în context sunt explicate noțiuni de anatomia lemnului, dendroecologie, dendroclimatologie, dendroarheologie. Noțiunile cheie sunt completate cu variante, neologisme și sinonime în așa fel încât este ușurată foarte mult traducerea unui text de specialitate în altă limbă.

La sfârșitul lucrării sunt citate lucrările utilizate precum și o anexă sub formă de tabel, ce conține metodele dendrocronologice, caracteristici macroscopice ale lemnului, noțiuni de arheologie, arhitectură și prelucrarea lemnului. De asemenea lucrarea conține o listă cu echivalentele numelor a 124 de specii forestiere. Lucrarea este foarte valoroasă prin caracterul său practic, lucru care o face extrem de utilă în traducerea unor articole de dendrocronologie.

Dr. ing. Radu Cenușă

SCRIPCARU, G., BANDIU, C., Silvocalia - O estetică a pădurii. Ed. Tehnică Silvică - Filiala Câmpulung Moldovenesc, 1997, 231 p., 56 fig., ISBN - 973-96001-31

Este o operă care prin tematică și mod de abordare, se distinge net de întreaga literatură silvică. Cartea "Silvocalia - O estetică a pădurii" fructul colaborării a doi mari specialiști în domeniul ecologiei forestiere și arhitecturii peisajelor, reprezintă borna de kilometru zero a unei științe de graniță cu valențe de mare noutate, adică o interfață între estetică și științele silvobiologice.

Modul cu totul distinct de tratare a vastei și deosebit de pretențioasei teme constituie pentru cititorul avizat, o incitare la o lectură aprofundată și reiterativă a lucrării, căci pe măsura parcurgerii acesteia, noi și noi aspecte sunt relevate de forța nebănuită a sintezei și a originalității, elemente ce probează o informare și o bază teoretică exhaustivă.

În introducere, autorii remarcă cu modestie faptul că "Deși unicat în știința românească, estetica noastră nu este o premieră". Noi însă, la rândul nostru, considerăm că dimpotrivă, ea este și unicat și premieră. O asemenea lucrare nu s-a scris - după știința noastră încă - în spațiul european, după ultimul război mondial.

Aceia care am avut deosebitul privilegiu - determinat de vârstă - de a fi studenții profesorului N. Rucăreanu, am gustat cu încântare considerațiile Domniei Sale privitoare la rolul estetic al pădurilor, la importanța lucrărilor de amenajare în conservarea și punerea în valoare a acestuia. Lucrarea de față însă, plecând de la concepte ca meta-spațiu și meta-peisaj, propulsează pădurea pe un plan superior, generator de trăiri sufletești, de cunoaștere, de artă.

Acest fapt este pus în evidență de o definiție extrem de originală dată pădurii care, prin focalizarea demersului, diferă considerabil de nenumăratele considerații definitorii întâlnite până în prezent în diversele tratate de specialitate: "pădurea este o creație naturală ideală, care contribuie la edificarea unui mediu de viață stabil și funcțional, în care regăsim virtuțile unei naturi nealterate sau cât mai aproape de arhetip, de ceea ce ne imaginăm că a fost la origine, un spațiu

de cultură, de idei și semnificații ontice, etalând o peremptorie și eternă frumusețe".

Având ca premisă esențială această abordare, se poate explica de ce unul din scopurile mărturisite ale lucrării îl și reprezintă schimbarea atitudinii omului față de pădure, nu prin invocarea utilitarului, ci prin defrișarea căilor mai complicate dar mai generoase, spre înțelegerea Binelui și Frumosului.

Cei mai mulți dintre noi cunosc faptul că pădurea și problematica forestieră în general, au constituit obiectul unor abordări cu caracter filosofic. În contextul generat de sărăcirea resurselor, de gestionarea durabilă a mediului, de criza ecologică globală. Iată însă că pădurea, silviculterii i se deschide o nouă fereastră spre gândirea filosofică: estetica forestieră. Aceasta, pe lângă faptul că amplifică foarte mult orizontul profesional și cultural al profesionistului pădurii, conferindu-i instrumentarului său tehnologic motivații și valențe noi, aduce pădurea, mult mai aproape de preocupările filosofilor, artiștilor, medicilor, altor categorii socio-profesionale, pentru care contactul cu spațiul silvestru a fost cel mult tangențial. *"Din păcate înțelegerea pădurii pe baza conceptelor științifice nu este ușor accesibilă marelui public. Înțelegerea prin intermediul artei este mai ușoară și pătrunde mai direct în suflet. Este tocmai ce se urmărește prin această estetică și aceasta, pentru că vedem în estetica pădurii nu o disciplină oarecare, ci o artă, o modalitate de expresie a silviculterului, bazată pe frumos, adevăr și bine, adică pe valori axiologice externe ale omului"*.

Generozitatea temei abordate și a țelurilor ce decurg firesc din aceasta este în chip fericit potențată de modul de tratare, de structura lucrării. Atingând finalul unui capitol, cititorul este surprins de un nou titlu, extrem de sugestiv, de sintetic, prin care autorii lasă să "curgă" gradat un conținut extrem de bogat, elaborat cu aceeași pasiune, cu aceeași erudiție, cu același interes și grijă, de a-i dezvălui noi fațete ale universului estetic silvestru. Astfel, de la prezentarea bazelor esteticii pădurii, prin care frumosul silvestru este abordat sub raport conceptual și ipostazial, se trece la timpul și spațiul pădurii prin care se face necesara legătură cu conceptele ecosistemice, ca de exemplu definirea coordonatelor speciei umane în raport cu mediul. *"Întoarcerea la natură, întoarcerea la origini ca la o matcă lecuitoare de angoase și alienări înseamnă în primul rând regăsirea cu pădurea. Aici se află elementele integrării omului în ciclurile naturale, planetare și tot aici este punctul de interferență cu starea paradisiacă, starea de grație care l-a călăuzit pe om în creațiile sale mitologice"*.

Capitolul referitor la potențialul estetic relevă o tendință de a norma frumusețea pădurii prin prisma cerințelor esteticii, fără însă a se aduce atingerea libertății, deci implicit esenței frumosului. Un extrem de original mijloc de determinare a valorii pădurii sub raportul capacității de a releva (și revela) frumosul este conceptul de kalon. Acesta este definit drept *"un element de peisaj, estetic structurat, conținând în mod obligatoriu, cel puțin un arbore de mari dimensiuni în jurul căruia sunt grupate toate celelalte elemente de vegetație, aranjate după liniile de atracție (de forță) pe care le emite arborele central"*. Astfel, prin intermediul kalonilor se creează acea rețea de potențial estetic ce contribuie la imaginea estetică globală a peisajului pădurii. Această trecere de la elementar la holistic prin intermediul noțiunii de kalon, nu ne-a ferit de tentația unei analogii cu teoria fazelor de dezvoltare și a texturii pădurii naturale, care explică stabilitatea globală a acesteia prin intermediul mozaicului de unități structural-funcționale. Este o abordare caracteristică trecerii de la simplu la complex prin intermediul analizei și sintezei care, ne-a oferit un motiv în plus de admirație și prețuire față de autori.

Analiza funcției estetice a mediului forestier este pusă în corelație strânsă cu evoluția funcțiilor ecosistemice ale acestuia. Probleme ca aspectele morfo-funcționale, desfigurarea și deformarea structurii, importanța factorilor perturbatori și crizele ecologice, sunt tratate din perspectivă estetică punând în evidență fațete nemaiîntâlnite în lucrări abordare tematică, legată de funcțiile ecosistemice ale pădurii.

Peisajul silvestru reprezintă pentru autori un prilej de evidențiere a valențelor estetice ale diferitelor formațiuni și specii ce populează spațiul forestier românesc. Intre altele, despre molid (obiectul muncii noastre) se spune: *"Estetic vorbind el este o specie interesantă și valoroasă. Amplifică frumusețea peisajului pe care-l ocupă, impresionând prin statura sa impunătoare și*

coloritul de un verde închis al frunzelor. Cu toate acestea, poezii nu-I cântă, iar poporul nu-I prea iubește trecând sentimentele sale de simpatie asupra bradului ".

Capitolul ce poartă titlul "*pădurea ca spectacol*" pune în evidență potențe deosebite ale ecosistemului forestier de a realiza pitorescul, liricul, epicul, tragicul, muzicalul, istoricul, plecându-se de la premisa că în estetica pădurii, "*spectacularul rezidă din conținutul său ontologic în fond și formă, iar spectaculosul din aspectele trecătoare ale schimbărilor de anotimpuri, care aduc mai mult noutățile surprinse ale unui decorativism de sezon ca: înmugurirea, înflorirea, înfrunzirea, desfrunzirea.*"

Denumirea generică de "*Valorificări*" constituie recursul autorilor la elemente de proiectare și aplicare a tehnologiilor silvotehnice prin care să se ajungă la o amplificare a valențelor estetice ale pădurii, la conservarea, diversificarea și valorificarea acestora. De aici, profesionistul în ale silviculturii are multe de învățat, în a-și orienta sensul și intensitatea lucrărilor sale, în raport cu cerințe reale dictate de valori cu adevărat perene. ,

Prin intermediul capitolului "*Mituri și teme*" se întreprinde legătura cu marea artă. Autorii întreprind analize extrem de valoroase pornind de la opere artistice cunoscute în general marelui public. Cităm un singur exemplu pornind de la "Miorița": "*Funcția mitică a pădurii, eternă și deci atemporală la fel ca stelele care privesc din înălțimi, se regăsește pe o vastă întindere, ca o punte între cer și pământ, între etern și efemer, între permanent și transcendent, reintegrând peisajul dintru începuturi*".

Un capitol de mare actualitate, mai ales în contextul crizei pădurii românești, intitulat "Opțiuni", pune în discuție pădurea, funcțiile ei necuantificabile, în coordonatele unui spațiu tridimensional determinat de cele trei axe : socialul, politicul și economicul. Indemnul la o nouă poziție a societății în raport cu pădurea se înscrie pe linia concepțiilor ce fundamentează silvicultura durabilă, care leagă însăși existența speciei umane de funcțiile ecologice ale pădurii.

În ceea ce privește impactul asupra breslei silvicultorilor, nu credem că o dată cu lansarea acestei cărți, care practic pune bazele unei noi discipline silvice (din punctul de vedere al slujitorilor pădurii) vom deveni cu toții esteticieni de mare prestigiu. Totuși suntem siguri că după lectura atentă, vom fi capabili a privi cu alți ochi pădurea și a aborda de pe poziții sensibil diferite activitatea noastră cotidiană.

Trecând foarte rapid în revistă conținutul lucrării avem la dispoziție argumentele de a evidenția succint trasăturile de bază ale acesteia.

Lucrarea se distinge prin actualitate, prin originalitate, prin unitate, printr-un caracter distinct românesc, printr-un optimism ponderat. La aceste atribute nu se poate face abstracție de stilul elaborării, de limbajul utilizat, de profundele incursiuni în diverse domenii complementare.

De aceea, în mod cert, nu Stațiunea de Cultura Molidului din Câmpulung, care dispune doar de calculatoare și de un aparat de multiplicat ar fi fost editorul cel mai nimerit pentru o asemenea operă. Aspectul exterior al lucrării probează acest fapt, pentru care noi ne cerem scuze.

Însă ne-am asumat conștient, prin publicare, riscul unor remarci critice privind forma editorială a cărții, plecând tocmai de la valoarea extraordinară a operei, care pe drumul către cititor a avut odiseea sa, precum și de la considerentul că această primă apariție (ediție) va constitui poate un semnal pentru edituri mari, care vor acorda un interes mai scăzut aspectelor comerciale, *preluând editarea unei asemenea valoroase cărți fără a face din rentabilizare un țel în sine.*

Autorii, preocupați în mod constant de probleme fundamentale nu merită să fie plimbați cu manuscrisul pe la porțile editurilor, irosindu-și timpul. Noi considerăm că viitorul va rezerva cărții locul meritat, tirajul redus de 120 de exemplare, constituind în fond o ediție-semnal.

Am rămas profund impresionați de conținutul cărții încă de la prima lectură și după aproape jumătate de an, volumul continuă să ne suscite interesul, constituind o prezență cotidiană pe masa noastră de lucru.

O asemenea carte nu s-a scris până în prezent în literatura noastră. De aceea aducem mulțumiri și felicitări autorilor, dorindu-le realizări la fel de importante.

Dr. ing. Radu CENUȘĂ

Citat de pe coperta a IV-a a cărții:

"Armonia și frumusețea Lumii nu poate fi concepută fără frumusețea și poezia pădurilor. Este singura care nu se subordonează altor frumuseți, având ca împlinire supremă doar Omul, care însă este creație divină, după chipul și asemănarea cu Dumnezeu. În pădure omul se regăsește pe sine împreună cu trecutul, idealurile și aspirațiile sale spre viitor. Stresat și alienat de viața citadină modernă, el se va întoarce mereu aici, în spațiul mirific al mitologiei și fericirii edenice, pentru a-și vindeca rănilor și a-și reînprospăta forțele, ca odinioară Tantal. Pădurile trebuie de aceea iubite și păstrate cu grijă, pentru că ele reprezintă sarea și cuminența pământului. Fericit este poporul care mai dispune de păduri bătrâne, seculare, supremă realizare a naturii în planul perfecțiunii și al eternității. "

SCHMIDT-VOGT, H., Musik und Wald (Muzica și pădurea). Editions Rombach Wissenschaft, Reihe Oekologie, Freiburg i. B., 1996, 216 p., 16 fig.

Autorul, profesor de silvicultură la Universitatea din Freiburg, este foarte bine cunoscut prin monumentală monografie a molidului. Cu ani în urmă el a vizitat în două rânduri pădurile Bucovinei. Pentru cei care iubesc muzica și pădurea, cartea reprezintă o surpriză plăcută, căci prof. Schmidt-Vogt și-a folosit întreaga competență în a demonstra legăturile existente de-a lungul timpului între pădure și muzică. Această relație există începând cu cântecele păsărilor, ale arborilor, cu miturile și vânătoarea. Dar pădurea își manifestă prezența în muzică și prin materialele utilizate.

Autorul întreprinde o vastă sinteză asupra lemnului de rezonanță și a proprietăților acestuia, unde molidul joacă rolul principal. În această sinteză sunt tratate și aspectele de silvicultură, de mediu și de producție a lemnului de rezonanță. Cea mai mare parte din lucrare este dedicată temei pădurii în operele a 142 de compozitori europeni și americani. În această parte a lucrării fiecare compozitor este prezentat printr-o scurtă biografie și prin operele în care este ilustrată tema pădurii.

Repertoriul complet conține peste 200 de compozitori. Peste jumătate din operele citate sunt de origine germană.

Lucrarea conține o bibliografie completă. Ea reprezintă un instrument foarte util pentru toate persoanele care sunt interesate de muzică, pădure și lemn de rezonanță. De asemenea, demonstrează o funcție mai puțin cunoscută a pădurii funcția culturală.

Dr. ing. Radu CENUȘĂ

GEAMBAȘU, N. și col., Cercetări privind gospodărirea arboretelor de molid cu lemn de rezonanță și claviatură. Ed. Tehnică Silvică, București, 1995, 181 p., 56 tabele, 51 fig., 5 anexe

Lucrarea, apărută în seria "Monografii" a Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice sintetizează rezultatele cercetărilor privind gospodărirea arboretelor de molid cu lemn de rezonanță și claviatură efectuate în perioada 1984-1988. Sunt tratate condițiile staționale din zona molidului de rezonanță, condițiile de sol, climă și de arboret. Un volum mare de informații se referă la regenerarea naturală a molidului de rezonanță, caracteristicile de diagnoză a lemnului de rezonanță, nutriția arborilor, ritmul de creștere, influența factorilor de mediu asupra evoluției pădurilor cu molid de rezonanță.

Lucrarea cuprinde de asemenea aspectele ale silviculturii molidului cu lemn de rezonanță, referitoare la aplicarea tratamentelor, lucrări de îngrijire, de regenerare și de amenajare a acestuia.

Se arată că diminuarea rezervelor de molid cu lemn de rezonanță s-a produs pe fondul unor modificări ale structurii naturale a pădurilor, prin fărâmițarea masivelor, aplicarea unor tratamente necorespun-zătoare sau a unor lucrări inadecvate.

Pentru conservarea acestei valoroase rezerve sunt necesare tehnologii silviculturale specifice, între care se menționează : gospodărirea la nivelul biogrupelor, lucrări de îngrijire bazate pe selecție fenotipică, de intensități și periodicități adecvate, regenerarea făcându-se exclusiv pe cale naturală prin aplicarea tăierilor grădărite și de transformare.

BUCOVINA FORESTIERĂ

Prin bogăția informației și caracterul său practic, această lucrare este de o importanță deosebită, mai ales în contextul dezvoltării unei silviculturi calitative, ce vizează mai ales obținerea unor sortimente de cea mai înaltă calitate.

Dr. ing. Radu CENUȘĂ

REVISTA REVISTELOR

SCHMITHUSEN, F., KAZEMI, Y., SEELAND, K., 1997. Perceptions et attitudes de la population envers la forêt et sa prestation sociales (Percepții și atitudini ale populației față de pădure și prestațiile sale sociale), Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen 148. Jahrgang 1, p. 1 – 43.

În articol, autorii întreprind o analiză a anchetelor sociale publicate în principalele reviste forestiere din Germania, Austria și Elveția în perioada 1960-1995. În țările europene luate în studiu, sfârșitul anilor '50 și începutul anilor '60 s-a caracterizat printr-o schimbare progresivă a cererii sociale adresată spațiilor forestiere. Numeroase articole din periodicele științifice cu profil forestier pun în evidență o nouă manieră de a percepe pădurea. Forestieri, politologi și economiști au întreprins cercetări asupra fenomenelor legate de creșterea numărului de vizitatori în pădure, mai ales în zonele marilor orașe. Analiza chestionarelor și articolelor publicate în perioada 1960-1995 în Germania, Austria și Elveția a avut drept scop găsirea de informații, cu scopul fundamentării unor noi teme de cercetare. În anii '70-'80 numărul articolelor ce au vizat pădurea și imaginea serviciilor forestiere reflectate în opinia publică a atins punctul maxim. Problemele metodologice, amploarea cercetărilor, numărul interviuvelor, numărul chestionarelor, sunt informații extrem de utile ce evidențiază schimbarea percepției societății vis-a-vis de utilizarea prestațiilor social-economice ale pădurii. În timpul acestor trei decenii, importanța schimbărilor și-a pus amprenta asupra dezvoltării științelor forestiere.

Cele 63 de articole și studii analizate, au arătat că științele forestiere din țările respective au fost confruntate din ce în ce mai mult cu noi fenomene sociale. Creșterea constantă a cerințelor față de pădure nu a putut fi ignorată de către departamentele forestiere care s-au simțit obligate să răspundă acestei cereri prin cercetări la interfața cu științele sociale. Aceste cercetări au constituit un aport substanțial la utilizarea pădurii ca spațiu de recreere și destindere.

Tipizarea pădurilor de agrement, evaluarea numărului vizitatorilor pădurii, precum și studiile asupra percepției și atitudinii populației vis-a-vis de pădure sunt instrumente ce servesc la evaluarea mai obiectivă a diverselor prestații oferite de către pădure și de către serviciile forestiere. Anchetele sociale desfășurate în diversele straturi ale populației au condus la evidențierea interesului crescând al populației față de pădure, precum și a manierei individuale de a beneficia de serviciile acesteia.

Studiile au fost efectuate în principal de către institute de cercetări forestiere, care au cerut uneori ajutorul sociologilor sau al institutelor de cercetări sociale. Analiza unui număr relativ ridicat de proiecte de cercetări arată că științele forestiere și-au îndeplinit rolul lor de mediator între pădure și public, ceea ce le-a conferit o orientare realistă în vederea definirii unui nou profil profesional al silvicultorului. Dacă s-ar analiza același subiect în literatura tehnică silvică românească s-ar constata o lipsă destul de mare, care se reflectă inclusiv în luarea unor decizii la nivel național. De aici necesitatea creării premiselor desfășurării unor proiecte de cercetare orientate sociologic. Nevoia cunoașterii realiste a atitudinii populației față de pădure, de serviciile sale materiale și nemateriale, față de personalul silvic a devenit deja stringentă.

Dr. ing. Radu Cenușă

